

Nové příspěvky ke stavebnímu vývoji Chebu

PAVEL ŠEBESTA

Kolem roku 1240 se usazují v západní části rozrůstajícího se města Chebu minorité. První jejich kvardián Eberhard je jmenován k roku 1247, roku 1256 byl v klášteře ubytován a vydal listinu řezenský biskup Albrecht. Ničivý požár města 16. května 1270 zachvátil i klášter s kostelem Zvěstování Panny Marie. Obnovený chrám byl znovu vysvěcen 26. ledna 1285 za účasti pěti biskupů a římského císaře Rudolfa I. Čtyři dny nato, 30. ledna 1285, zde byli oddáni český král Václav II. a Rudolfova dcera Jitka.

Předstihový výzkum kostela, který provádělo Chebské muzeum v letech 1987 a 1988, měl zjistit stavební poměry před požárem 1270 (obr. 1). Hlavní pozornost byla věnována sakristii, situované mezi chórem kostela a křížovou chodbou. Jmenovaný prostor 5×10 m je historiky považován za zbytek původní pozdně románské stavby (Peřas 1966, 27, Šamánková 1974, 33). Na j zdi sakristie bylo zjištěno zřetelné napojení rozdílných základů a pod omítkou nárožní armování z kamenných kvádrů (obr. 2). Průběh starší stavby naznačil nálezkem základu pod chórem (obr. 1, sonda III). Oba základy jsou v těchto místech zapuštěné do hloubky 3 m až na dno dosud netušeného zahloubeného objektu. Uvnitř sakristie byl odkryt 1 m široký vchod s osmi schody vydlabanými do jílového podloží a celá pětimetrová šířka zemnice s kamennou plentou u SZ stěny (obr. 3). Zásyp zemnice, zahloubené 170 cm do podložního jílu, obsahoval poměrně malé množství keramických zlomků, identických s materiálem ze sousedící kulturní vrstvy na podloží, která byla zahloubením zemnice porušena (obr. 4/6—14). Po zániku a jednorázovém zasypání zemnice byla k nároží právě postaveného kostela severním směrem napojena 1 m tlustá kamenná zeď na maltu s mělkým základem, při výzkumu zjištěná jen v negativu. Po jejím zbourání byla přes ni vybudovaná zeď, dělicí nově vzniklou kapli (pozdější sakristii) od ambitu. Celá místnost pak byla vyrovnaná 20—40 cm vysokou vrstvou hnědočerné hlíny, obsahující materiál 13. a počátku 14. století, mj. i část misky z čirého skla, foukané do formy, zdá se, že s figurální výzdobou (obr. 4/5). Na počátku 14. stol. byla navrch položena do maltové kry podlaha z pálených cihlových dlaždiček o rozměru 12×12 cm. Tato podlaha byla porušena později základem oltářní menzy a 170 cm hlubokou jámkou u lavaba, zřízeného v bývalém průchodu do ambitu (obr. 5).

Chór kostela Zvěstování Panny Marie vznikl prodloužením předpožárové snad halové stavby z let 1240—1270. V jeho V části S od hlavního oltáře (obr. 1, sonda I) byla vhloubce 125 cm odkryta šterkem zpevněná černá hlinitá vrstva, stejně tak ve vyzděné jámě pod stupněm hlavního oltáře. Přes tuto jámu leží kamenný krucifix (obr. 6). Velká část podpodlaží chóru je vyplněná cihlovými klenutými hrobkami ze 17. stol. (obr. 7), kvůli kterým byla podlaha celého chóru zvednuta o 40 cm proti úrovni trojloží. Pod podlahou věže a v přílehlé sondě CHÓR II byly orientované kostrové hroby v superpozicích. Nej-